

4. lipnja 2010.

Zajednička izjava o Strategiji Europa 2020.

1. Uvod

Izazovi koji su postojali 2000. godine kada je uspostavljena Lisabonska strategija ostaju dugoročni izazovi s kojima se danas suočavaju naša društva: oni se tiču globalizacije, velikog udjela starijeg stanovništva, tranzicije prema gospodarstvu s niskim udjelom ugljika, ali i socijalno kohezivnog društva koje se temelji na jednakim mogućnostima, kao i jednakom postupanju.

Međutim, kriza je znatno ubrzala nužnost suočavanja s tim izazovima u koherentnom i ambicioznom skupu politika za Europsku uniju. Sve je više dokaza za to da Europa zaostaje u pogledu globalnoga gospodarskog oporavka. Glavni bi cilj trebao biti postavljanje Europe na održivi put razvoja, osiguranje brzog povratka na stanje s više radnih mjesta i bolja radna mjesta, uz osiguravanje fiskalne održivosti. Za postizanje ovog krajnjeg cilja, temeljenog na jasnim ciljevima i većoj odgovornosti država članica i institucija EU-a, potreban je osjećaj kolektivne odgovornosti.

Također je važno naučiti prave lekcije iz ekonomske i financijske krize te se pobrinuti da se greške iz prošlosti ne ponavljaju. To podrazumijeva reformu globalnog financijskog sustava kako bi se potaknula veća stabilnost i stvorio financijski sektor u službi gospodarstva, a ne obrnuto. To također podrazumijeva suočavanje s krizom radnih mjesta te vraćanje i poboljšavanje dinamike rasta kako bi se otvorila nova i bolja radna mjesta.

Poboljšanje konkurentnosti razvojem europskog gospodarstva u području inovacija, tehnologije i produktivnosti od velike je važnosti. U tu svrhu ključno je učinkovito iskoristiti ljudski kapital i domišljatost poduzeća EU-a. Također je važno da Europa sa svojim velikim unutarnjim tržištem postane jači pokretač rasta, s većom produktivnošću i novim inovacijama te ulaganjem u gospodarstvo prihvatljivo za okoliš. Socijalna kohezija također je preduvjet za dinamično i održivo gospodarstvo. Promidžba vještina i poduzetništva, oživljavanje jedinstvenog tržišta; razvoj integrirane industrijske politike EU-a, podržavanje novih načina financiranja ulaganja te hvatanje ukoštac sa siromaštvom i nejednakošću bit će ključni faktori za budući uspjeh EU-a.

2. Prioriteti politike

2.1. Spajanje ulaznih i izlaznih strategija

Jasan cilj makroekonomskih politika trebao bi biti ponovo dostizanje opsega djelovanja te mogućnost mobilizacije potrebnih resursa radi održavanja ulaganja koja potiču rast, uz istovremeno osiguranje održivosti javnih financija i sustava socijalne zaštite kako bi se očuvale međugeneracijska solidarnost i kohezija.

To podrazumijeva spajanje i nastavljanje izlazne strategije za ograničavanje javnog zaduženja na ulaznu strategiju, ulaganje u vještine, tehnologiju i moderne infrastrukture.

Navedeno se može postići samo preraspodjelom prioriteta politike s ciljem uravnoteženih reformi javnih rashoda, poreznih sustava i struktura upravljanja, uz osiguravanje održivih razina privatnog zaduženja u budućnosti. U kontekstu Europske monetarne unije bitan uvjet budućeg rasta i stabilnosti bit će intenzivniji i širi nadzor nad nacionalnim gospodarskim politikama država koje dijele jedinstvenu valutu.

Održivost javnih financija mora ići ruku pod ruku s obnovljenom obvezom postizanja izvrsnosti u obrazovanju, usavršavanju i sustavima istraživanja te osigurati učinkovitu primjenu novih tehnologija i modernih infrastrukture radi hvatanja ukoštac s energetskim i klimatskim izazovima.

Pritom će biti potrebni novi izvori financiranja, korištenje javnog financiranja i privatne štednje kao pokretača. To bi se posebno trebalo postići većim i usmjerenijim korištenjem kapaciteta financiranja Europske investicijske banke, proračuna EU-a te razvojem istinskih tržišta za financiranje infrastrukture i inovacija.

2.2. Promidžba trokuta znanja (obrazovanje, istraživanje, inovacija)

Europa mora dodatno ojačati svoj potencijal u smislu kvalificirane radne snage, znanosti, istraživanja i tehnologije te time i svoj kapacitet inovacije kao ključnog elementa konkurentnosti. U svakom slučaju, trokut znanja mora ostati središte Strategije Europa 2020. U tom kontekstu, koncept inovacije mora se proširiti na sve vrste netehnoloških inovacija, uključujući „društvene inovacije“ kako bi se povećao društveni kapital, koji je važan i za konkurentnost i za socijalnu koheziju. Nedovoljno ulaganje u inovacije i daljnje obrazovanje pogoršava gospodarske probleme i utječe na radnu produktivnost.

Budućnost donosi promjenu radnih obrazaca. Na sličan način mijenjat će se i potrebe poslodavaca za vještinama zaposlenika te potrebe zaposlenika za usklađivanjem radne produktivnosti s obiteljskim životom i osobnim razvojem. Uz poboljšanje i ažuriranje razina vještina Europa se također mora pobrinuti da radnici posjeduju vještine potrebne na tržištu rada, kao i da se te vještine u potpunosti iskoriste na visokokvalitetnim radnim mjestima.

Opsežne strategije cjeloživotnog obrazovanja potrebne su kako bi se osiguralo zapošljavanje radnika. Važno je uspostaviti učinkovite koncepte za početno i daljnje usavršavanje, otvarati radna mjesta, posebno za pojedince na marginama tržišta rada zbog, primjerice, nedostatnog obrazovanja, te poduzeti učinkovite korake za otklanjanje diskriminacije u pogledu pristupa tržištu rada i ostajanja na njemu. Obrazovana radna snaga i rad na inovacijama ključni su elementi konkurentnosti i preduvjeti za napredak. To su prijeko potrebni uvjeti za otvaranje produktivnih radnih mjesta namijenjenih visokokvalificiranim radnicima.

2.3. Zaposlenost i socijalna politika

Države članice djelovale su u smjeru ublažavanja utjecaja gospodarske krize na društvo i zapošljavanje. Unatoč tome, nezaposlenost je 2009. porasla na 23 milijuna ljudi, a

nezaposlenost mladih trenutačno iznosi više od 21 %. Mnogi pojedinci nalaze se u nesigurnom položaju. Europske stope zaposlenosti znatno zaostaju, sa samo dvije trećine radne snage koja je trenutačno zaposlena. Stopa zaposlenosti od 70 % kao cilj Lisabonske strategije još je nedostižnija nego prije krize. Uz srednjoročne i dugoročne izazove s kojima se suočavaju europska tržišta rada, navedeno je razlog za zabrinutost.

Strategija Europa 2020. trebala bi stoga postići ravnotežu između mjera za rješavanje utjecaja krize na zapošljavanje i reformi s ciljem hvatanja ukoštac sa srednjoročnim i dugoročnim izazovima s kojima se suočavaju europska tržišta rada. Povećanje stope zaposlenosti zajedno s većom produktivnošću trebao bi biti ključan cilj.

Konkretno, povećanje stope rasta EU-a na prosjek od barem 2 % trebao bi biti cilj sljedećih godina. Značajno veća stopa rasta, zajedno s otvaranjem više i boljih poslova preduvjet je za postizanje stope zaposlenosti u EU-u od 75 % i uspješno rješavanje posljedica po tržište rada i financijskih posljedica uzrokovanih velikim udjelom starijeg stanovništva. Demografsko starenje imat će za posljedicu smanjenje broja radno sposobnog stanovništva za više od 3 milijuna od 2010. do 2020. i mnogo više nakon toga. Ako EU nastavi ignorirati ovaj trend, on neće samo potkopati sustave socijalne zaštite EU-a, nego i dovesti do gubitka poslovnih prilika te s njima povezanih radnih mjesta i rasta.

Kako bi se ti ciljevi postigli, potrebna su moderna tržišta rada. S ciljem otvaranja većeg broja kvalitetnijih radnih mjesta, europski socijalni partneri stoga pozivaju države članice da holistički i uravnoteženo provedu pravu kombinaciju političkih mjera koje se odnose na dimenzije fleksibilnosti i sigurnosti (radno pravo i ugovorni sporazumi, učinkovite i visokokvalitetne aktivne politike tržišta rada, politika cjeloživotnog obrazovanja, učinkoviti i održivi sustavi socijalne zaštite, socijalni dijalog) za radnike i zaposlenike.

Nadalje, europski socijalni partneri pozivaju države članice da preispitaju i prema potrebi prilagode radno pravo, sustave zaštite radnih mjesta i, zajedno sa socijalnim partnerima, prakse kolektivnog pregovaranja s ciljem:

- osiguravanja optimalne ravnoteže između fleksibilnosti i sigurnosti za sve radne odnose. Pružanja primjerene sigurnosti za zaposlenike na temelju svih vrsta ugovora kako bi se riješio problem segmentiranog tržišta rada;
- razvoja dopunskih mjera sigurnosti zaposlenja koja promiču prijelaz na produktivna i zadovoljavajuća radna mjesta;
- poboljšanja pravne sigurnosti i transparentnosti za poslodavce i zaposlenike u pogledu područja primjene, pokrivenosti i provedbe radnog prava;
- provođenja i poštivanja načela i pravila europskih socijalnih direktiva na nacionalnoj razini, uključujući one koje proizlaze iz okvirnih sporazuma između europskih socijalnih partnera, kao i temeljnih načela jednakog postupanja i načela protiv diskriminacije;
- promicanja stabilnih radnih odnosa i održivih praksi na tržištu rada.

Politika fleksibilnosti i sigurnosti mora biti popraćene dobrom makroekonomskom politikom, povoljnom poslovnom klimom, primjerenim financijskim resursima i pružanjem dobrih uvjeta rada.

Politikama plaća, koje samostalno određuju socijalni partneri, posebno bi se trebalo osigurati da su stvarna kretanja plaća u skladu s trendovima produktivnosti, dok se doprinosi na plaću prema potrebi ograničavaju kako bi se podržala potražnja za radnom snagom. Također je potrebno osvrnuti se na problem nezaposlenosti i siromaštva s jedne i nerazmjerno visokih direktorskih plaća s druge strane kako bi se osiguralo da su politike plaća u skladu s dugoročnim uspjehom poduzeća i dobrim praksama upravljanja.

Pojačani napori potrebni su kako bi se osigurala stvarna i učinkovita provedba raznih mjera na prikladnoj razini. Države članice također bi trebale uključiti socijalne partnere u izradu političkih mjera te prema potrebi razviti njihov kapacitet, primjerice pri integraciji raznih političkih mjera u nacionalne programe reforme.

Europski socijalni partneri nadalje pozivaju države članice da uključe socijalne partnere u izradu političkih mjera i razvijaju njihov kapacitet prema potrebi; da integriraju razne političke mjere u nacionalne programe reformi te pojačaju napore kako bi se osigurala stvarna i učinkovita provedba raznih mjera na prikladnoj razini.

Socijalni partneri pak moraju aktivno doprinijeti izradi i provedbi političkih mjera koje se odnose na dimenzije fleksibilnosti i sigurnosti.

Naposlijetku, pronalaženje prave ravnoteže između posla i obiteljskog života važan je faktor za poboljšanje rodne jednakosti i daljnje povećanje sudjelovanja žena na tržištu rada.

2.4. Podupiruće javno okruženje i pristup visokokvalitetnim, pristupačnim i učinkovitim javnim uslugama

Strategija Europa 2020. trebala bi se osvrnuti na problem dostupnosti, kakvoće i učinkovitosti javnih usluga te poticati njihov kapacitet za inovacije i modernizaciju. Učinkovite javne usluge pružaju važnu infrastrukturu za poslovni razvoj i kakvoću života građana. Privatna poduzeća, posebno mala i srednja, uvelike ovise o kakvoći i pristupačnosti javnih usluga poput prijevoza i informatičke infrastrukture, sustava obrazovanja i usavršavanja te usluga zapošljavanja i podrške poslovanju. Pristupačnost, kakvoća, učinkovitost i djelotvornost moraju se poboljšati, između ostalog, većim iskorištavanjem uravnoteženih javno-privatnih partnerstva i modernizacijom sustava javnog upravljanja.

Učinkoviti i održivi socijalni sustavi, koji pružaju potporu dohotku i potiču mobilnost i integraciju tržišta rada također su ključan preduvjet blagostanja građana i snage privatnog poduzetništva.

Nadalje, učinkovite i djelotvorne uredbe kako bi se osigurala poštena konkurencija i pouzdan pravni okvir ključni su uvjeti socijalnog tržišnog gospodarstva. Poboljšanje kakvoće uredbi i jačanje njihove provedbe stoga su hitni prioritet. Potrebna je primjena europskog Zakona o malom poduzetništvu, uključujući posvećenost načelima „Najprije misli na male“.

3. Upravljanje i postupci

Iako države članice snose glavnu odgovornost za provedbu strukturnih reformi, trebao bi postojati prikladan europski okvir koji bi omogućio njihovu provedbu na koordiniran i dosljedan način. Nedostatak takvog europskog okvira jedan je od razloga zašto Lisabonska strategija nije polučila očekivane rezultate. Stoga je potrebno preispitati njezin nedostatak vlasništva i odgovornosti u pokušajima koordinacije strukturnih reformi. U novoj se strategiji naglasak mora staviti na pokazatelje kako bi se identificirale strukturne slabosti na nacionalnoj razini, odredili jasni kvantitativni ciljevi i rokovi za njihovo postizanje. Komisija bi trebala pobliže pratiti napredak i iskoristiti svoje pravo upozoravanja kada države članice ne poštuju preuzete obveze.

Potrebno je smanjiti broj integriranih smjernica koje pružaju temelj za zajedničke prioritete reformi u različitim državama članicama te bi takve smjernice trebale biti više usredotočene na glavne ciljeve kao što su rast, konkurentnost, veći broj kvalitetnijih poslova i socijalna kohezija. Nacionalni programi reforme i specifične preporuke za pojedine države moraju se izrađivati s ciljem rješavanja nacionalnih strukturnih slabosti te temeljiti na transparentnoj analizi i ocjenama. Preduvjet uspjeha novih mehanizama upravljanja jest veća uključenost socijalnih partnera na svim razinama (europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) u izradi i praćenju europskih, ali i nacionalnih strategija reformi.

Države članice trebale bi snažno podupirati atmosferu povjerenja i socijalnog dijaloga između poslodavaca i udruženja radnika poštivanjem autonomije socijalnih partnera, pomaganjem i podupiranjem socijalnih partnera te savjetovanjem s njima pri donošenju odluka o potrošnji sredstava za izgradnju kapaciteta koja osigurava Europski socijalni fond.

Na kraju, sljedeći višegodišnji financijski okvir EU-a mora odražavati ciljeve Strategije Europa 2020.
